

**"GUÖAM iştirakçısı olan dövlətlər arasında azad ticarət zonasının yaradılması
haqqında" Sazişin təsdiq edilməsi barədə**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. 2002-ci il iyulun 20-də Yalta şəhərində imzalanmış GUÖAM-ın Zirvə Toplantısında "GUÖAM iştirakçısı olan dövlətlər arasında azad ticarət zonasının yaradılması haqqında" Saziş **təsdiq edilsin.**

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 iyun 2003-cü il
№ 469-IIQ

**GUÖAM iştirakçısı olan dövlətlər arasında azad
ticarət zonasının yaradılması haqqında**

SAZİŞ

Bundan sonra "Razılığa gələn Tərəflər" adlandırılacaq bu Sazişin iştirakçısı olan dövlətlər, bərabərlik və qarşılıqlı mənfəət əsasında əlverişli iqtisadi-ticarət əməkdaşlığının inkişafına çalışaraq,

əmtə və xidmətlərin azad hərəkət etməsinə şərait yaradaraq, əlverişli kooperasiya əlaqələrinin inkişafı və əməkdaşlıq əsasında iştirakçı dövlətlərin iqtisadi potensialının artmasına səy göstərərək,

öz dövlətlərinin əhalisinin həyat səviyyəsinin daim artmasına yönələn istiqaməti rəhbər tutaraq,

tariflər və ticarət haqqında (GATT/WTO) Əsas Sazişin prinsiplərinə bağlılığı təsdiqləyərək, bundan sonra "Saziş" adlandırılacaq azad ticarət zonasının yaradılması haqqında Sazişə qatılaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

M a d d ə 1

Ümumi müddəalar

1. Razılığa gələn Tərəflər bu Sazişin məqsədlərinə nail olmaqdan ötrü aşağıdakıları təmin etmək üçün azad ticarət zonasının yaradılmasında bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olacaqlar:

gömrük rüsumlarının, habelə onlarla ekvivalent təsirdə olan vergi və yığımların və qarşılıqlı ticarətdə kəmiyyət məhdudiyyətlərinin ləğvini;

əmtə və xidmətlərin azad yerdəyişməsi üçün digər maneələrin aradan qaldırılmasını; ticarət və digər əməliyyatlar üzrə səmərəli qarşılıqlı hesablaşma və ödəniş sisteminin yaradılması və inkişafını;

sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat, maliyyə, investisiya, sosial sahələrdə, habelə ədalətli rəqabətin inkişaf etdirilməsi və digər sahələrdə bu Sazişin məqsədlərinə nail olmaq üçün iqtisadi-ticarət siyasətinin həyata keçirilməsində əməkdaşlığı;

azad ticarətin lazımi və səmərəli işləməsi üçün zəruri olan həcmdə Razılığa gələn Tərəflərin qanunvericiliyinin uyğunlaşdırılmasını.

2. Bu Saziş Razılığa gələn Tərəflərin gömrük ərazilərində onların milli qanunvericiliyində müəyyən edildiyi kimi tətbiq edilir.

3. Əgər terminlərin mənalari Sazişdə və ya Razılığa gələn Tərəflərin digər razılaşmasına əsasən xüsusi olaraq müəyyən edilməmişdirsə, onda onların təfsiri zamanı Razılığa gələn Tərəflər "Beynəlxalq müqavilələr hüququ haqqında 1969-cu il tarixli Vyana Konvensiyası"nın və GATT/WTO sazişlərinin müddəalarını rəhbər tutacaqlar.

Sazişin və ya onun ayrı-ayrı terminlərinin təfsiri ilə bağlı yaranan fikir ayrılıqları bu Sazişlə bağlı yaranan mübahisələrin həlli üçün qəbul edilmiş prosedurlar əsasında həll ediləcəkdir.

4. Razılığa gələn Tərəflər bu Sazişin müddəalarına zidd olan və onun məqsədlərinə nail olmağa mane olan hərəkətlərdən çəkinəcəklər. Bu qayda xüsusi olaraq, Razılığa gələn Tərəflərin digər regional iqtisadi qruplaşmalarda iştirak etməsi şərtlərinə, habelə Saziş çərçivəsində əlaqələrin tənzimlənməsi ilə bağlı digər məsələlərə aiddir.

M a d d ə 2

Sazişin müddəalarının həyata keçirilməsi üzrə Razılığa gələn Tərəflərin fəaliyyətini əlaqələndirən İşçi Orqan

Bu Sazişi Razılığa gələn Tərəflərin yerinə yetirməsinə nəzarəti, onların iqtisadi-ticarət əməkdaşlığının inkişafı üzrə təkliflərin işlənilib hazırlanmasını, məsələlərin razılaşdırılmasını, bu Sazişin məqsədlərinə nail olmaq üçün iqtisadi siyasətin əlaqələndirilməsini daimi fəaliyyət göstərən, status və funksiyalarını ayrı-ayrılıqda Razılığa gələn Tərəflərin müəyyən edəcəyi İşçi Orqan həyata keçirir.

M a d d ə 3

Gömrük rüsumları, habelə onlarla ekvivalent təsirdə olan vergi və yığımlar və qarşılıqlı ticarətdə kəmiyyət məhdudiyyətləri

1. Razılığa gələn Tərəflər, Razılığa gələn Tərəflərdən birinin gömrük ərazisindən gələn və Razılığa gələn digər Tərəflərin gömrük ərazisi üçün nəzərdə tutulmuş malların ölkəyə gətirilməsinə və /və ya ölkədən çıxarılmasına gömrük rüsumlarını, habelə onlarla ekvivalent təsirdə olan vergi və yığımları və qarşılıqlı ticarətdə kəmiyyət məhdudiyyətlərini tətbiq etmirlər.

2. Razılığa gələn Tərəflər, bu Sazişin onlara münasibətdə qüvvəyə mindiyi andan etibarən aralarındakı ticarətdə idxal və/və ya ixracə kəmiyyət və tarif məhdudiyyətləri və ekvivalent təsirə malik olan tədbirlər tətbiq etməyəcəklər.

Bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş rejimdən çıxarışları tətbiq edən Razılığa gələn Tərəflər, bu Sazişin qüvvəyə mindiyi gündən etibarən on iki aylıq müddət ərzində ikitərəfli əsasla onların mərhələ-mərhələ ləğv edilməsini razılaşıdır və bu barədə İşçi Orqanı və bu Sazişin Depozitarisini məlumatlandırır.

3. Bu Sazişin məqsədləri üçün kəmiyyət məhdudiyyəti və digər inzibati tədbirlər dedikdə, Razılığa gələn Tərəflərdən birinin gömrük ərazisindən gələn malın Razılığa gələn digər Tərəfin ərazisinə idxalına və ya Razılığa gələn Tərəflərdən birinin gömrük ərazisindən gələn malın Razılığa gələn digər Tərəfin ərazisinə ixracına, o cümlədən kvotalaşdırma, lisenziyalaşdırma, qiymətə və ya digər tədarük şərtlərinə nəzarətə, malın mənsəyi sayılan ölkədə olan analoji malın alqı-satqısını həmin ərazidə həyata keçirən alıcının və satıcının hüquqları ilə müqayisədə idxal və ya ixrac edən hüquqlarını birbaşa və ya dolaylı məhdudlaşdıran digər xüsusi tələblərə maddi maneə və məhdudiyyətlər yaradan istənilən tədbirlər başa düşülür. Bu maddənin müddəaları Razılığa gələn istənilən Tərəfin bu Sazişin 14 və 15-ci maddələrində nəzərdə tutulan tədbirləri tətbiq etməsi hüququna, habelə Razılığa gələn istənilən Tərəfin digər beynəlxalq saziş əsasında öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməsi məqsədi ilə tətbiq etdiyi tədbirlərə xələl gətirmədən tətbiq olunur.

M a d d ə 4

Texniki və digər xüsusi tələblər (məhdudiyyətlər)

1. Razılığa gələn hər bir Tərəf Razılığa gələn istənilən digər Tərəfin ərazisindən gələn və onun ərazisinə idxal edilən mallara, texniki tələblər və keyfiyyət tələbləri ilə əlaqədar milli mallara və ya istənilən üçüncü ölkənin mallarına münasibətdə tətbiq edilən rejimdən pis olmayan rejim təqdim edir.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəaları sınaq nəticələrinin, keyfiyyət şəhadətnamələrinin qarşılıqlı tanınması haqqında sazişlərin və digər oxşar sazişlərin yerinə yetirilməsi məqsədi ilə, habelə insanların həyat və səhhətinə, heyvanlara və bitkilərə qarşı olan təhlükə və ya təhlükənin ehtimal edilməsi hallarında Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinin gələcəkdə görə biləcəyi tədbirlərə xələl gətirmədən tətbiq edilir.

3. Razılığa gələn Tərəflər ticarətdə texniki maneələrin və digər xüsusi tələblərin (məhdudiyyətlərin) aradan qaldırılması məqsədi ilə standartlaşdırma, metrologiya və sertifikatlaşdırma sahələrində əməkdaşlıq edir və məlumat mübadiləsi həyata keçirirlər.

M a d d ə 5

Malların ölkəyə gətirilməsi və ölkədən çıxarılması ilə bağlı rüsumlar və formallıqlar

1. Razılığa gələn Tərəflərin qarşılıqlı ticarətdə malların ölkəyə gətirilməsi və ölkədən çıxarılması ilə bağlı müəyyən etdiyi bütün rüsum və ödəmələr (gömrük rüsumları, vergilər və onlara bərabər tutulan yığımlar istisna olmaqla) əqlabatan birbaşa faktiki xərcləri aşmamalıdır.

2. Razılığa gələn Tərəflər İşçi Orqanı yığımların və ödəmələrin növləri haqqında məlumatlandırır və onların sayının və həcmnin razılaşıdırılmış qaydada azaldılmasına səy göstərirlər.

3. Razılığa gələn Tərəflər inzibati formallıqların sadələşdirilməsinə və vahidləşdirilməsinə çalışırlar.

4. Bu maddənin müddəaları xüsusilə aşağıdakılara aid olan yığımlara və formallıqlara tətbiq edilir:

kəmiyyət məhdudiyətlərinə; lisenziyalaşıdırma; valyuta nəzarətinə; statistik uçota; sənədlərə, sənədləşməyə və sənədlərin təsdiqinə; təhlillərə və baxışlara;

karantinə, sanitar xidmətinə, fumiqasiyaya, malların gətirilməsi və çıxarılması ilə əlaqədar digər prosedurlara.

M a d d ə 6

Gömrük prosedurlarının vahidləşdirilməsi və/və ya uyğunlaşdırılması

1. Razılığa gələn Tərəflər qüvvədə olan beynəlxalq saziş və razılaşmalara əsaslanaraq, xüsusən də vahid gömrük və əmtə sənədləşməsinin tətbiqi vasitəsi ilə gömrük formallıqlarının mümkün qədər vahidləşdirilməsi və uyğunlaşdırılması üçün tədbirlər görürlər,

2. Razılığa gələn Tərəflər gömrük prosedurlarının uyğunlaşdırılmasına və gömrük sənədlərinin və gömrük təminatının qarşılıqlı tanınmasına aid olan təkliflərin hazırlanmasını öz səlahiyyətli orqanlarına tapşırırlar.

3. Razılığa gələn Tərəflər azad ticarət zonasının sərhədlərini keçən malların və nəqliyyat vasitələrinin qeydiyyatı, gömrük nəzarət qaydasını və rəsmiləşdirilməsini milli qanunvericiliyə və beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq həyata keçirirlər.

M a d d ə 7

Əmtə nomenklaturu

Tarif və qeyri-tarif tədbirlərinin həyata keçirilməsi, statistik hesabatın aparılması və statistik məlumatın mübadiləsi zamanı, habelə gömrük nəzarəti və rəsmiləşdirməsi üçün Razılığa gələn Tərəflər 1996-ı il tarixli "Malların uyğunlaşdırılmış təsviri və kodlaşdırılması sistemi"nə əsaslanan xarici iqtisadi fəaliyyətin əmtə nomenklaturalarından istifadə edəcəklər. Bu zaman Razılığa gələn Tərəflər öz tələbatları üçün milli əmtə nomenklaturalarının sonrakı inkişafını həyata keçirirlər.

M a d d ə 8

Daxili vergilər və fiskal xarakterli digər yığımlar

1. Razılığa gələn Tərəflər Razılığa gələn digər Tərəflərin gömrük ərazilərindən gələn mallardan birbaşa və dolayısı yolla milli əmtə üçün nəzərdə tutulan məbləğdən artıq olan vergi, fiskal xarakterli yığımlar tutmayacaqlar. Malların daxili bazarda satışına, satışa daır təkliflərə, daşınmasına, yerləşdirilməsinə və ya istifadəsinə toxunan bütün qanun, qayda və tələblərlə əlaqədar bu mallara analoji yerli mallara göstərilən rejimdən az əlverişli olmayan rejim təqdim edir.

2. Razılığa gələn Tərəflər qüvvədə olan bütün vergilər və fiskal xarakterli digər yığımlar haqqında tam məlumatı təqdim edəcəklər.

M a d d ə 9

Vasitəli vergilərin tətbiq edilmə qaydası

1. Razılığa gələn Tərəflər qarşılıqlı ticarətdə Razılığa gələn bir Tərəfin gömrük ərazisindən Razılığa gələn digər Tərəfin gömrük ərazisinə ixrac edilən mallardan (işlərdən, xidmətlərdən) vasitəli vergilər (ƏDV. aksizlər) tutmurlar.

2. Bu maddənin 1 -ci bəndində nəzərdə tutulan müddəa dedikdə, ixrac edən ölkədə ƏDV və aksizlərin ixrac edilən mallardan sıfır dərəcə ilə tutulması başa düşülür. Bu Sazişin iştirakçısı olub, milli qanunvericiliyində ƏDV və aksizlərin sıfır dərəcə ilə tutulması nəzərdə tutulmayan dövlətlərdə malların (işlərin, xidmətlərin) ƏDV və aksizlərdən azad olunması tətbiq edilir.

M a d d ə 10

Subsidiyalar

1. Razılığa gələn Tərəflər, əgər onların ərazilərində olan müəssisələrə ixrac və digər subsidiyaların verilməsi nəticəsində ədalətli rəqabətin şərtləri pozulursa, bu cür subsidiyaların verilməməsi barədə razılaşıblar.

2. Razılığa gələn Tərəflər subsidiyaların verilməsi ilə bağlı tədbirlərin şəffaflığını Razılığa gələn Tərəflərdən birinin xahişinə əsasən məlumat mübadiləsi vasitəsi ilə təmin edirlər.

3. İşçi Orqan ixraca dövlət Tərəfindən göstərilən yardımdan fərqli olan subsidiyaların tətbiqi ilə bağlı vəziyyətə nəzarəti həyata keçirir və beynəlxalq təcrübəni rəhbər tutaraq onların tətbiqini tənzimləyən qaydaları işləyib hazırlayır.

4. Əgər Razılığa gələn Tərəflərdən hər biri subsidiyaları tətbiq etmə təcrübəsinin bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun gəlmədiyini hesab edirsə, o, bu Sazişin 15-ci maddəsində göstərilmiş şərtlərə və prosedurlara uyğun olaraq müvafiq tədbirlər tətbiq edə bilər.

M a d d ə 11

Tranzit

1. Razılığa gələn Tərəflər azad tranzitin həyata keçirilməsi prinsipinə riayət edilməsinin bu Sazişin məqsədlərinə nail olmaq üçün ən mühüm şərtlərdən biri olması və onların beynəlxalq əmək bölgüsü və kooperasiya sistemi prosesinə qoşulması üçün vacib element təşkil etməsi barədə razılaşırlar.

2. Tranzit daşımaları əsassız ləngitmə və məhdudiyətlərə məruz qalmamalıdır.

3. Razılığa gələn hər bir Tərəfin ərazisindən tranzit azad tranzit prinsipinə əsasən beynəlxalq tranzit daşınmalar, Razılığa gələn digər Tərəfin ərazisində və ya onun ərazisindən kənarında, gəmilərin bayrağına, mənşə, göndərilmə, çıxma, daxil olma və ya təyinat yerinə və ya mal, gəmi və ya digər nəqliyyat vasitəsi üzərində mülkiyyətə aid olan hər hansı bir hala əsaslanan hər hansı bir fərq və ayrı-seçkilik etmədən tranzit daşınmalar üçün nəzərdə tutulan yollarla həyata keçirilir.

4. Tranzitin şərtləri, o cümlədən istənilən nəqliyyat vasitəsi ilə daşınma və xidmətin göstərilməsi üçün tariflər Avropa-Qafqaz-Asiya dəhlizinin inkişafı üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında 8 sentyabr 1998-ci il tarixli Əsas Çoxtərəfli Sazişlə müəyyən edilir.

M a d d ə 12

Təkrar ixrac

1. Razılığa gələn hər bir tərəf, siyahılarını gələcəkdə Razılığa gələn Tərəflərin müəyyənləşdirəcəyi və bu malların ərazisindən gəlidiyi Razılığa gələn digər Tərəflərin onların ixracına münasibətdə tarif və/və ya qeyri-tarif tənzimləməni tətbiq etdiyi həmin malların sanksiyalaşdırılmamış təkrar ixracına yol verməyəcəkdir. Belə olduğu təqdirdə, Razılığa gələn Tərəflər, öz qanunvericiliklərinə uyğun olaraq malların təkrar ixracına icazə verməyə səlahiyyəti olan təşkilatların adları barədə bir-birinə məlumat verəcəklər.

2. Razılığa gələn Tərəflər təsərrüfat subyektləri tərəfindən malların təkrar ixracına toxunan müddəaları müqavilələrə daxil etməyə mane olmayacaqlar.

M a d d ə 1 3

İstehsal kooperasiyası və elmi-texniki əməkdaşlıq

Razılığa gələn Tərəflər dövlətlərarası (sahələrarası, regional) səviyyədə və təsərrüfat subyektləri səviyyəsində, o cümlədən dövlət yardımının müxtəlif formalarını təqdim etməklə istehsal kooperasiyasının və elmi-texniki əməkdaşlığın inkişafına yardım edəcəklər.

M a d d ə 1 4

İstisnalar

1. Ümumi istisnalar.

Bu Saziş Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı biri tərəfindən xarici iqtisadi əlaqələr sahəsində öz ümdə maraqlarının müdafiəsi üçün zəruri olduğunu hesab etdiyi və ya iştirakçısı olduğu və ya gələcəkdə olacağı beynəlxalq müqavilələrin yerinə yetirilməsi üçün vacib olan beynəlxalq təcrübədə tanınmış dövlət tənzimlənməsi tədbirlərini görmək hüququna, əgər bu cür tədbirlər özbaşına və ayrı-seçkiliklə tətbiq edilmirsə və aşağıdakılara aiddirsə, mane olmur:

ictimai mənəviyyətin və ictimai asayişin müdafiəsinə;

insanların həyat və sağlamlığının müdafiəsinə;

bitki və heyvanlar aləminin qorunmasına;

ətraf mühitin qorunmasına;

milli irsin əsası təşkil edən tarixi, arxeoloji və bədii dəyərlərin qorunmasına;

sənaye və əqli mülkiyyətin qorunmasına;

qızıl, gümüş və ya digər qiymətli metal və daş-qaşlarla ticarətə;

əvəzedilməz təbii sərvətlərin qorunub saxlanılmasına;

əgər dövlət yardım proqramlarının həyata keçirilməsi nəticəsində hər hansı məhsulun daxili qiyməti dünya bazarı qiymətindən aşağıdırsa, həmin məhsul ixracının məhdudlaşdırılmasına;

ödəmə balansının pozulmasına.

2. Təhlükəsizlik baxımından istisnalar.

Bu Sazişin heç bir müddəası Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinin onun zəruri hesab etdiyi istənilən dövlət tənzimlənməsi tədbirlərinin, əgər bu cür tədbirlər aşağıdakılara aiddirsə, tətbiq edilməsi hüququna mane olmur:

milli təhlükəsizliyin təmin edilməsinə, o cümlədən dövlət sirrinə aid olan məxfi məlumatın açıqlanmasının qarşısının alınmasına;

silah, hərbi texnika və hərbi sursat ticarəti, hərbi xüsusiyyətli xidmətlərin göstərilməsi, hərbi sursatın, hərbi texnikanın istehsalı və digər hərbi məqsədlərlə texnologiyaların ötürülməsi və xidmətlərin göstərilməsinə;

parçalanan materialların və radioaktiv maddələr mənbəyinin göndərilməsinə, radioaktiv tullantıların istifadəsinə;

müharibə vəziyyətində və ya beynəlxalq əlaqələrdəki digər fəvqəladə vəziyyətlərdə görülən tədbirlərə;

beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması üçün BMT-nin Nizamnaməsinə əsasən onun öz üzərinə götürdüyü öhdəliklərin yerinə yetirilməsi naminə edilən hərəkətlərə.

M a d d ə 1 5

Antidempinq kompensasiya tədbirləri və xüsusi tədbirlər

Razılığa gələn Tərəflər idxala münasibətdə antidempinq kompensasiya tədbirlərinin və xüsusi tədbirlərin görülməsi zamanı Tarif və ticarət (GATT/WTO) haqqında Əsas Sazişin prinsip və müddəalarını rəhbər tutacaqlar.

M a d d ə 1 6

Mallara münasibətdə Sazişin qüvvəsinin dairəsi

1. Azad ticarət zonası rejimi Razılığa gələn Tərəflərin gömrük ərazisindən gələn və Razılığa gələn Tərəflərin gömrük ərazisi üçün nəzərdə tutulan məhsullara tətbiq edilir.

2. Bu Sazişin məqsədləri üçün Razılığa gələn Tərəflər Saziş imzalandığı tarixdən sonrakı altı ay ərzində malların mənşəyi olan ölkələrin müəyyən edilməsi Qaydaları haqqında Protokol işləyib hazırlayacaqlar; həmin Protokol Sazişin ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

M a d d ə 1 7

Xidmətlər

1. Razılığa gələn Tərəflər milli xidmət bazarlarının liberallaşdırılması üçün şərait yaradacaq və azad ticarət zonası daxilində a/ad xidmətin göstərilməsi üçün şərait yaradılması məqsədi ilə qarşılıqlı əsasında məhdudiyyətlərin tədricən aradan qaldırılmasına çalışacaqlar.

2. Razılığa gələn Tərəflər bu maddənin tətbiq edildiyi xidmətlərin növlərini müəyyən edəcək və ilk növbədə idxalın və ixracın liberallaşdırılması məsələsinin həll olunmasını tələb edən mal dövriyyəsinə bilavasitə xidmətin göstərilməsi sahəsində üstün xidmətlərin növlərini fərqləndirəcəklər.

Razılığa gələn Tərəflər həm çoxtərəfli, həm də ikitərəfli əsasda xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı məsələlərin razılaşdırılması hüququnu özlərində saxlayırlar.

M a d d ə 1 8

Sahibkarlıq fəaliyyətində rəqabət

Aşağıda sadalananlar azad ticarət zonasında ticarətə təsir edə biləcək dərəcədə bu Sazişin müvafiq icrası ilə uyğun gəlmir:

rəqabətin qarşısını almaq, aradan qaldırmaq, məhdudlaşdırmaq və ya təhrif etmək məqsədi daşıyan bunların nəticəsində yaranan razılaşma təcrübəsinə malik müəssisə, müəssisə birlikləri arasındakı bütün sazişlər;

bir və ya bir çox müəssisə Tərəfindən azad ticarət zonasında tam və ya onun əhəmiyyətli hissəsində üstün vəziyyətdən qeyri-qanuni istifadə.

M a d d ə 1 9

Dövlət tədarükü

Razılığa gələn Tərəflər dövlət tədarükü üçün milli bazarların liberallaşdırılması üçün qarşılıq və ayrı-seçkilik salmadan şərait yaradacaqlar.

M a d d ə 2 0

Əqli mülkiyyətin qorunması

1. Razılığa gələn Tərəflər səmərəli və ayrı-seçkilik salmadan əqli mülkiyyət hüquqlarının adekvat qorunmasını, o cümlədən bu hüquqların pozulmasına, saxtalaşdırılmasına və pıratılığına qarşı islahat üzrə tədbirlər görülməsini və islahat keçirilməsini təmin edəcəklər.

2. Razılığa gələn Tərəflər əqli mülkiyyət sahəsində əməkdaşlıq edəcək və bu problemlərə, xüsusilə də əqli mülkiyyətin qorunmasının uyğunlaşdırılması, idarə edilməsi və möhkəmləndirilməsi üzrə beynəlxalq konvensiyalara, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı və Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatı kimi beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətinə, habelə Razılığa gələn Tərəflərin əqli mülkiyyətlə bağlı sahələrdə istənilən üçüncü dövlətlə əməkdaşlığına dair Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinin tələbi ilə ekspertlər səviyyəsində məsləhətləşmələr keçirəcəklər.

M a d d ə 2 1

Mübahisələrin həlli qaydası

1. Razılığa gələn Tərəflər bu Sazişdən irəli gələn öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün bütün lazımi tədbirləri görəcəklər.

2. Bu Sazişin 15-ci maddəsinin müddəalarına xələl gətirməyərək, əgər Razılığa gələn Tərəflərdən biri hesab edərsə ki, Razılığa gələn digər Tərəfin bu Saziş üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmir və əgər öhdəliklərin bu qaydada yerinə yetirilməsi Razılığa gələn birinci Tərəfin iqtisadi maraqlarına xələl gətirirsə və ya gətirə bilərsə, o, Razılığa gələn hər iki Tərəf üçün müvafiq olan məsələlərin həlli məqsədi ilə yazılı müraciət edildiyi tarixdən etibarən iki ay ərzində keçirilməli məsləhətləşmələr haqqında Razılığa gələn digər Tərəfə sorğu verə bilər. Müvafiq sorğunun surəti bu Sazişin Razılığa gələn bütün digər Tərəflərinə göndərilir və əgər onlardan hər hansı biri hesab etsə ki, bu bəndin birinci cümləsində göstərilən hallar onun maraqlarına toxunur, onda o da məsləhətləşmələrdə iştirak edə bilər.

Yazılı sorğuya problemin mahiyyətinə aid olan bütün məlumatlar əlavə edilir.

3. Bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən məsləhətləşmələr zamanı Razılığa gələn Tərəflər problemin həlli ilə bağlı heç bir Razılığa gəlməzsə, məsləhətləşmələrin keçirilməsi haqqında sorğu ilə müraciət etmiş Razılığa gələn Tərəf Razılığa gələn Tərəflərin hüquq və maraqlarına toxunan mübahisələri, İşçi Orqan tərəfindən müraciət daxil olduğu tarixdən etibarən 30 gün ərzində tövsiyə olunan xüsusi razılaşıdırma prosedurları (mübahisə materiallarının tədqiq edilməsi və tövsiyələrin işlənilib hazırlanması üçün işçi qrupların yaradılması vasitəsi ilə) çərçivəsində həll etmək hüququna malikdir.

4. Əgər bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən məsləhətləşmələr zamanı və bu maddənin 3-cü bəndində göstərilən xüsusi prosedur nəticəsində Razılığa gələn Tərəflər məsələnin həllinə dair ümumi Razılığa gələ bilməzsə, məsləhətləşmələrin keçirilməsi haqqında müraciət etmiş Razılığa gələn Tərəfin təqribi ekvivalent ticarətin həcminə dair bu Saziş əsasında öz üzərinə götürdüyü öhdəliyin yerinə yetirilməsindən çəkinməyə və ya milli iqtisadiyyata xələl gətirməmək üçün onun zəruri hesab etdiyi tədbirləri görməyə hüququ vardır. Bu cür tədbirlərin hansının tətbiq ediləcəyini seçərkən üstünlük bu Sazişin təsirini daha az dərəcədə

pozan tədbirlərə verilir. Bu cür tədbirlərin tətbiqi, onların tətbiqinə səbəb olan Razılığa gələn digər Tərəflərin qərarları ləğv edilən kimi təxirə salınmadan dayandırılmalıdır.

5. Bu Sazişin müddəaları Razılığa gələn Tərəflər arasında yaranan mübahisələri beynəlxalq hüquqda nəzərdə tutulan prosedurlar çərçivəsində həll etməyə qətiyyən mane olmur.

M a d d ə 2 2

Bu Sazişin Razılığa gələn Tərəflərin digər hüquq və öhdəlikləri ilə əlaqəsi

1. Bu Sazişin heç bir müddəasına Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinə iştirakçısı olduğu və ya olacağı digər hər hansı bir beynəlxalq sazişə əsasən üzərinə götürdüyü öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə maneə kimi baxıla bilməz.

Bu müddəa Razılığa gələn Tərəflərin bu Sazişdə iştirak etməyən dövlətlərlə xarici iqtisadi əlaqələr rejimini müstəqil müəyyən etmək hüquqlarına qətiyyən toxunmur.

2. Bu Sazişin müddəaları Razılığa gələn Tərəflərə, daxili qanunvericiliklə və ya beynəlxalq sazişlərlə tənzimlənən iqtisadi birliklər, sərhədyanı ticarət, inkişaf edən ölkələrə preferensiyalar, azad iqtisadi və ya gömrük zonaları çərçivəsində Razılığa gələn Tərəflərin təqdim etdiyi hüquq və imtiyazlarına toxunmur.

M a d d ə 2 3

Bu Sazişin azad ticarət haqqında Razılığa gələn Tərəflərin ikitərəfli sazişləri ilə əlaqəsi

GUÖAM-ın iştirakçısı olan dövlətlər arasında qüvvədə olan azad ticarət haqqında ikitərəfli sazişlər yalnız onların müddəalarının bu Sazişin müddəaları ilə uyğun gəldiyi həcmdə tətbiq edilir.

M a d d ə 2 4

Dəyişiklik və əlavələr

Razılığa gələn Tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə bu Sazişə, onun ayrılmaz hissəsi olan və 25-ci maddəsinə uyğun olaraq qüvvəyə minən müvafiq protokollarla tətbiq edilən dəyişiklik və əlavələr edilə bilər.

M a d d ə 2 5

Qüvvəyə minmə

1. Bu Saziş, Razılığa gələn Tərəflərin bütün zəruri dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirilməsi haqqında ikinci bildirişi Depozitariyə verdikləri tarixdən qüvvəyə minir.

2. Bu Sazişin Depozitarisi Gürcüstanın İcra Hakimiyyətidir.

M a d d ə 2 6

Qoşulma

1. Bu Saziş GUÖAM iştirakçısı olan dövlətlərin razılığı ilə GUÖAM-ın qoşulma zamanı qüvvədə olan məqsəd və prinsiplərini, habelə bu Sazişin müddəalarını tanıyan və onları tam şəkildə yerinə yetirməyə hazır olduğunu ifadə edən istənilən dövlətin bu Sazişə qoşulması üçün açıqdır.

2. Qoşulma əvvəlcədən razılaşdırılmalı və Razılığa gələn bütün Tərəflərlə onların dövlətdaxili prosedurlarına uyğun olaraq təsdiq edilməli və qoşulan dövlətlə ayrıca bağlanan Sazişdə (Protokolda) müəyyən edilən qayda və şərtlər əsasında həyata keçirilir.

M a d d ə 27

Sazişdə iştirakçılığın başa çatması

1. Razılığa gələn hər hansı Tərəf Sazişdən çıxmaq niyyəti haqqında çıxmamışdan ən azı altı ay əvvəl, Depozitariyə rəsmi yazılı bildiriş göndərməklə, Sazişdə iştirakını başa çatdırı bilər.

2. Razılığa gələn Tərəflərdən hər biri bu Sazişin məqsədlərinə ciddi xələl gətirən dərəcədə onun müddəalarını pozduqda, Razılığa gələn digər Tərəflər bu cür Razılığa gələn Tərəfə münasibətdə Sazişin qüvvəsini və ya onun ayrı-ayrı müddələrinin qüvvəsini dayandıra bilər.

3. Yarana biləcək mübahisələrin və iddiaların, o cümlədən maddi xarakterli mübahisə və iddiaların həll edilməsi məqsədi ilə bu Sazişin müddəaları öz iştirakını başa çatdıran Razılığa gələn Tərəfə münasibətdə bütün tələblərin tam yerinə yetirilməsinə qədər qüvvədə qalacaqdır.

Yalta şəhərində 2002-ci il iyulun 20-də ingilis və rus dillərində bir əsl nüsxədə imzalanmışdır, hər iki mətn eyni qüvvəyə malikdir.

Əsl nüsxə Depozitaridə saxlanılır və o, Sazişin təsdiq edilmiş surətlərini Razılığa gələn Tərəflərə göndərəcəkdir.

Azərbaycan Respublikası tərəfindən

(imza)

Gürcüstan tərəfindən

(imza)

Moldova Respublikası tərəfindən

(imza)

Ukrayna tərəfindən

(imza)